

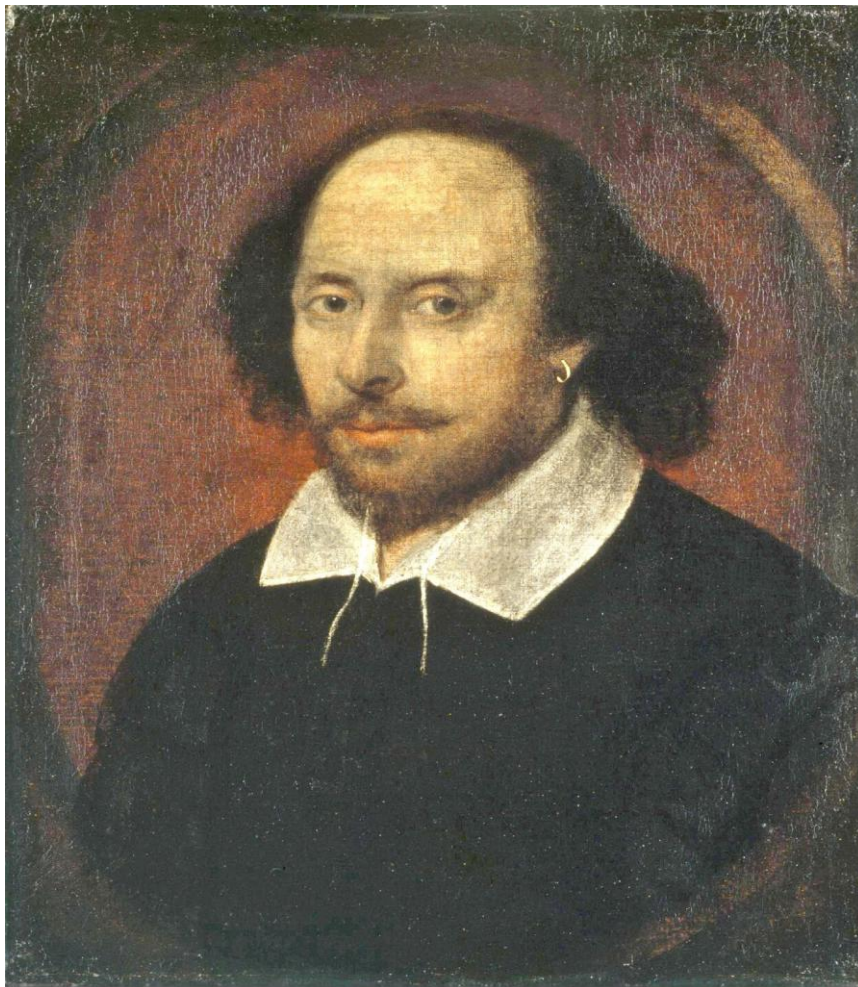
Temat: Dramat społeczny - "Romeo i Julia" W. Szekspira.

1. Zapoznaj się z informacjami o Williamie Szekspirze .

William Shakespeare – światowa gwiazda

Zarówno w opinii znawców, jak i zwykłych czytelników William Shakespeare jest najslawniejszym dramaturgiem w historii literatury. Z kolei niektórzy bohaterowie jego dzieł to najslawniejsze postacie sceniczne: Hamlet, Makbet, król Lear oraz Romeo i Julia. Od początku XVII wieku nie było dnia, by w którymś z teatrów (najpierw w Anglii, później w całej Europie, a wreszcie – na świecie) nie grano jednej z niemal czterdziestu sztuk napisanych przez tego wielkiego dramaturga.

Co ciekawe, nie ma absolutnej pewności, że William Shakespeare w ogóle żył. Niektórzy badacze uznają, że tym pseudonimem posłużył się autor, który z różnych przyczyn nie chciał działać oficjalnie, bo jako arystokracie nie wypadało mu pisać i drukować komedii czy tragedii pod własnym nazwiskiem. Wśród różnych (niepotwierdzonych) teorii jest i taka: William Shakespeare to arabski twórca nazywający się Sheikh al Subair (co po angielsku brzmiałoby: Sheikh-pear). Wśród znawców literatury dawnej przeważają jednak ci, którzy są przekonani, że William Shakespeare to prawdziwy autor *Hamleta*, *Makbeta*, *Burzy* czy *Romea i Julii*. Jego nazwisko stało się prawdziwą marką, jednym z najlepiej rozpoznawanych „produktów” na świecie.

ie.

Z dokumentów wynika, że **William Shakespeare** (po polsku **Szekspir**) urodził się w 1564 roku w angielskim miasteczku Stratford (nieдалеko Birmingham) w dość zamożnej rodzinie (jego ojciec był rękawicznikiem, a także lokalnym politykiem). Tam pisarz zdobył podstawy wykształcenia, którego najprawdopodobniej nie uzupełniał – jego konkurenci teatralni wyśmiewali go za brak studiów. W 1582 roku ożenił się ze starszą o osiem lat Anną Hathaway, która najpierw urodziła mu córkę, a później bliźnięta. Kiedy dokładnie William Shakespeare przeniósł się do Londynu – nie wiadomo, ale w 1592 roku był już znanym twórcą. Nie zrobił kariery jako aktor (jego najwybitniejszą rolą był duch w Hamlecie, co nie najlepiej świadczy o jego talencie), ale zdobył wielką popularność dzięki dramatom (a także poezji) – pisał średnio dwa utwory sceniczne rocznie. Został też współwłaścicielem jednego z londyńskich teatrów, co przysporzyło mu sporego majątku, dzięki czemu mógł kupić dla rodziny wspaniały dom i ziemię w Stratfordzie. W roku 1612 wrócił do rodzinnego miasteczka liczącego niecałe 2000 mieszkańców. Tam zmarł w 1616 roku i został pochowany w miejscowym kościele, tym samym, w którym otrzymał chrzest.

Ciekawostka :)

Agnieszka Romanowska *Szekspir w prozku*

Szekspir w Internecie, *Makbet* na DVD, komiks o Hamlecie, *Romeo i Julia* w wersji rap, kroniki historyczne jako serial telewizyjny. Ale także wizerunek słynnego stratfordczyka na podkładkach pod myszkę komputerową, cygarach, cukierkach odświeżających oddech, ręcznikach, filizankach i bibelotach, a nawet w reklamie mieszanki mlecznej dla niemowląt. Wszystkie te oraz dziesiątki innych przykładów mieszczą się w wielkim worku z napisem „Szekspir i kultura popularna”.

Ciekawostka :)

Katarzyna Bomba *Romeo i Julia, czyli miłość mocna jak śmierć*

Szekspira znają zatem chyba wszyscy [...]. Więcej, w naszym zwariowanym świecie rządzonym przez mass media popularność wśród telewizyjnej publiczności można zdobyć deklaracją, że się nie wie, kto to jest Szekspir, że nigdy się tego nazwiska nie słyszało. Dzięki takiej mianowicie deklaracji pewien młody człowiek odniósł zwycięstwo w pierwszej holenderskiej edycji *Big Brother*.

2. Zapoznaj się z informacjami o czasach Williama Shakespeare’a - epoce elżbietańskiej.

Shakespeare żył w czasach niezwykle ważnych dla Anglii. Przez większość jego życia panowała tam Elżbieta I, która w ciągu 45 lat rządów sprawiła, że Anglia – mimo kłopotów – stała się prawdziwym mocarstwem. Królowa wielokrotnie udowodniła swą odwagę i zapał w czasach narodowego kryzysu, ale jej panowanie było zakłócanie wybuchami dzumy, buntami (m.in. katolików), groźbami inwazji ze strony Hiszpanii i Francji, wojną w Niderlandach, problemami w Irlandii i rosnącą frustracją, że samotna królowa nie miała następcy. [...] Akt supremacji (1559) ustanowił ją głową kościoła [...]. Jako całość państwo było biedne i, przy ok. 3-milionowej populacji za czasów Szekspira, słabo zaludnione. Przez

większą część panowania Elżbiety I sytuacja ekonomiczna wyglądała nie najlepiej: osłabiała ją inflacja, klęski głodu i wysokie dzierżawy ziem rolnych. [...] Jednak [...] popularność Elżbiety I utrzymywała się w oderwaniu od sytuacji ekonomicznej.

3. Zapoznaj się z informacjami o teatrze elżbietańskim.

Za panowania Elżbiety I i jej następcy Jakuba I teatr był zupełnie niezwykłym zjawiskiem. Od imienia królowej zwykło się go nazywać **teatrem elżbietańskim**. O jego znaczeniu świadczyć może to, że za czasów autora *Romea i Julii* w samym Londynie tworzyło około 300 dramaturgów. Królowa – mimo oporu ze strony tych, którzy uważali, że teatr to sztuka skłaniająca do grzechu – bardzo ceniła ten typ rozrywki. Dzięki temu zaczęły w stolicy powstawać pierwsze stacjonarne teatry. Wcześniej po karczmach występowali tylko amatorzy albo pojawiały się w mieście wędrownie zespoły aktorskie. Zresztą konstrukcja prawdziwych budynków teatralnych nieco przypominała wyglądem podwórza oberż.

Najsłynniejszym stałym teatrem okazał się The Globe (Pod Kulą Ziemską). To właśnie tam występował Shakespeare i tam też wystawiano jego sztuki. Nazwa powstała od postawionej na dachu figury Herkulesa trzymającego na barkach ziemski glob. Jednak umieszczony tam napis: *Totus mundus agit histrionem*, czyli „Cały świat gra jakąś rolę”, należy łączyć z częstym u angielskiego dramaturga przeświadczeniem, że wszyscy jesteśmy aktorami na scenie świata i nie mamy wpływu na to, co zrobi z nami reżyser Los (topos theatrum mundi).

Powstał w tym czasie charakterystyczny dla Anglii typ budynku teatralnego pod gołym niebem. Miał on kolisty albo wieloboczny kształt, zazwyczaj 14- lub 20-boczny. Aktorzy grali na podeście zwanym fartuchem – widzowie otaczali go z trzech stron. Fartuch kończył się okalaną przez dwie kolumny sceną z dwojgiem drzwi – tędy wchodzili i wychodzili aktorzy. Niektóre fragmenty odgrywano zaś na galerii – tak było m.in. z najslynniejszą sceną z *Romea i Julii*, czyli ze sceną balkonową. Widzowie znajdowali się nie tylko wokół fartucha, ale również na galeriach – cena biletu była, rzecz jasna, uzależniona od wygody miejsca na galerii i dobrej widoczności. Sztuki grano w dzień – po południu (nieraz spektakl trwał 5–6 godzin, choć przeważnie mniej więcej połowę krócej). Jeżeli akcja działa się w nocy – zapalano latarnie, które symbolizowały ciemność. Nie dbano o bogatą scenografię, niekiedy informacja o tym, gdzie dzieje się akcja, pojawiała się w postaci napisu, np. „pole bitwy”, „nad morzem”, „w górach” – widzowie musieli użyć wyobraźni. Publiczności od sceny nie odgradzała kurtyna – pojawiła się ona w teatrach już po śmierci Shakespeare’a. W ciągu 30 lat powstało osiem teatrów, m.in. „Łabędź”, „Róża”, „Nadzieja” i „The Globe”, czyli „Pod Kulą Ziemią”. Prowadzili je odpowiednicy dzisiejszych producentów teatralnych, a najslynniejszym był James Burbage, z którego synem Richardem Burbage’em współpracował też Shakespeare. W „The Globe” mieściło się około dwóch tysięcy ludzi, zasiadających i stojących w budynku.

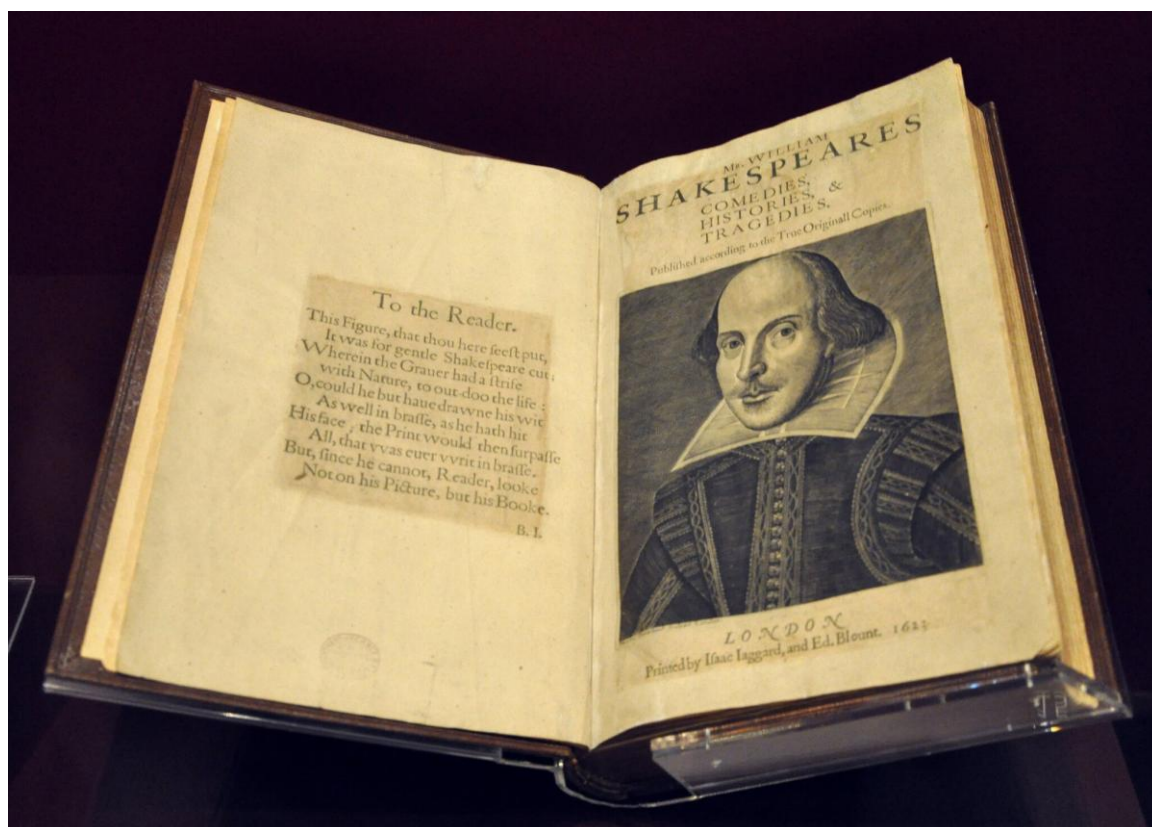
Teatr elżbietański wywodzi się z jednej strony z widowisk religijnych, podczas których przedstawiano scenki z Pisma Świętego i cudownych żywotów świętych, a ze strony drugiej, z ballad, które z czasem przekształciły się w utwory dramatyczne.

Te gospody - teatry znajdowały się na prawym brzegu Tamizy, który w tamtych czasach był zwykłą wsią, ciągnącą się aż do portu. A ich publiczność składała się w większości z marynarzy i tragarzy portowych, z bywalców tawern i prostytutek. [...] Same wspaniałe typy, rozbójnicy nie mający ani oglady, ani cienia skrupułów i bez wahania

sięgający po noże. W roku 1597, to znaczy w roku wystawienia *Henryka V* i *Juliusza Cezara*, w dwu teatrach londyńskich doszło dziewięciokrotnie do zabójstw w bójkach. Niemal każde przedstawienie poprzedzało zabicie na scenie cielęcia, którego dokonywał aktor, gdyż taka krwawa scena cieszyła się szczególnym powodzeniem u publiczności. Kiedy aktor lub dramat nie znajdował uznania, nie ograniczano się w dezaprobacie do okrzyków, ale rzucono na scenę zabite psy lub koty i zdechłe szczury. Jeżeli sztukę chciała obejrzeć królowa lub lordowie, zarządzano wystawienie jej w pałacu.

Ciekawostka :)

Dziela Williama Shakespeare'a przetrwały do naszych czasów głównie dzięki wydaniu z 1623 roku, które nazywane jest *Pierwszym folio*. Wydrukowano wówczas około 1000 egzemplarzy, z których do naszych czasów przetrwało ponad 200. Jedna książka z utworami stratfordczyka kosztowała wtedy 1 funta. Dziś ta cena dochodzi do 5,5 miliona funtów!

4. Zapoznaj się z poniższą prezentacją, aby wzbogacić swoją wiedzę o epoce elżbietańskiej i Szekspira.

<https://slideplayer.pl/slide/10420346/>

4. "Romeo i Julia" Szekspira - wprowadzenie.

"Romeo i Julia" to jeden z wcześniejszych dramatów Szekspira. Jego akcja toczy się w Weronie przede wszystkim na miejskim placu, ale i w komnatach domu Kapuletich, w celi ojca Laurentego oraz na cmentarzu i w rodzinnym grobowcu. Obejmuje czas od niedzieli do

piątku latem 1591 r., co możemy stwierdzić na podstawie wypowiedzi Marty o trzęsieniu ziemi sprzed 11 lat (miało to miejsce w 1580 r.). Weroną rządzi książę Escalus.

5. Przeczytaj fragmenty dramatu ze str. 122-124 w podręczniku i przypomnij sobie cały tekst.